GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 59. Joi, 13 (25) Martie. 1886.

Brașovŭ 12 Martie 1886.

Erĭ amŭ vorbitŭ de Pruso-Germania și de relațiunile ei cu Monarchia nóstră, astăḍĭ voimŭ sĕ vorbimŭ ceva despre Rusia și despre politica ei. Oficiosulŭ din Pesta ne liniștesce în privința intențiunilorŭ principelui de Bismarck, ḍicêndŭ că elŭ numai de aceea caută amiciția Rusiei, pentru că acéstă putere predomină aḍĭ politica Europei, ér nu Germania.

Alte vederĭ desvóltă în privința influinței Rusiei fóia conservativă germană „Wiener Allg. Zeitung“. E de interesŭ sĕ cunóscemŭ părerile acestei foi, mai alesŭ pentru că ea nu se numĕră între cele șovinistice. Eată ce scrie acéstă fóiă în numĕrulŭ sĕu de Duminecă:

„Rusia șĭ-a perdutŭ influința sa de odinióră în peninsula balcanică. Așa se plângŭ de câtva timpŭ încóce foile panslaviste rusescĭ. Și în adevĕrŭ plângerea lorŭ nu este nemotivată. Se póte ḍice, că Rusia dela 18 Septemvre 1885 până astăḍĭ și-a perdutŭ posițiunea în țerile bulgare și acum se silesce a-șĭ salva celŭ puținŭ o parte din influința sa, pentru care s'a luptatŭ necurmatŭ în bătălii și prin intrige, sĕ șĭ-o salveze supuindŭ dreptulŭ de numire alŭ prințului Bulgariei, ca guvernatorŭ alŭ Ost-Rumeliei, aprobărei Europei din cincĭ în cincĭ anĭ. Fie-cine scie, că Rusia are sĕ mulțăméscă marea perdere greșelilorŭ ce le-a comisŭ în cursulŭ mișcării bulgare. Ea s'a opusŭ acestei mișcărĭ, pentru că era de sine stătătóre, și a doveditŭ astfelŭ Bulgarilorŭ, că nu e amica lorŭ sinceră. A și priceputŭ prințulŭ Alexandru sĕ exploateze greșelile Rusiei pentru țéra sa, elŭ care este unŭ caracterŭ independentŭ, unŭ soldatŭ energicŭ, unŭ principe înțeleptŭ. Aceeașĭ sórte a avut'o Rusia și în alte țĕrĭ balcanice: Grecia, România, Sêrbia, pe carĭ le-a fostŭ liberatŭ ea numai din egoismŭ de sub jugulŭ Turcilorŭ, s'au ruptŭ pe rêndŭ una după alta de Rusia. Dér nicĭ o perdere n'a fostŭ așa de durerósă pentru Rusia ca cea presentă, căcĭ tóte țĕrile numite suntŭ așa ḍicêndŭ numai nisce părțĭ laterale ale peninsulei balcanice, pre când Bulgaria mare predomină Constantinopolulŭ de două părțĭ și pare a fi chiemată a moștenì egemonia, ce-o esercéză Sultanulŭ la Bosforŭ. Bosforulŭ este adevĕrata țîntă a ambițiunilorŭ rusescĭ.“

„Suntŭ o miă de anĭ, de când unŭ principe rusescŭ din sĕmința lui Rurik șĭ-a făcutŭ tributarŭ pe împĕratulŭ imperiului romanŭ rĕsăriténŭ; de atuncĭ încóce Rusia mereu aspiră sĕ ia Constantinopolulŭ și multe milióne de ómenĭ au căḍutŭ jertfă acestorŭ aspirațiunĭ. Zadarnice însĕ au rĕmasŭ tóte silințele ei de a pune mâna pe Bosforŭ. In ḍiua de San-Stefano Rusia părea că e mai aprópe de țînta ei, când generalulŭ Ignatieff stórse dela Sultanulŭ o mare Bulgariă, ce era menită a deveni unŭ statŭ vasalŭ rusescŭ, o provinciă ruséscă până la marea Egeică.“

„Dér Europa a veghiatŭ și Rusia a trebuitŭ sĕ se retragă, și optŭ anĭ după acelŭ tractatŭ de pace se ridică Bulgaria devenindŭ aprópe independentă și închiḍêndŭ Bosforulŭ dinaintea dorințelorŭ celorŭ din Moscva. E greu a presupune, că Rusia va privi în linisce cum se nimicescŭ astfelŭ speranțele ei milenare susținute cu șiróie de sânge. Inainte de tóte ea se va folosi de influența, ce șĭ-o asigură ca putere europénă asupra reocupării postului de guvernatorŭ în Filipopolŭ și va agita contra prințului Alecsandru. Malcontențĭ bulgarĭ sĕ vorŭ găsi destui și fie-care candidatŭ de ministru bulgarŭ fără prospecte va amenința în viitorŭ pe prințulŭ Alecsandru, că sĕ alătură la Rusia. Prințulŭ Alecsandru va avé o grea misiune și probabilŭ că-șĭ va căuta raḍimulŭ în Anglia.“

„Este însă mare întrebare décă Rusia se va mărgini la acésta luptă secretă. Credemŭ din contră, că îndată ce-o vorŭ favorisa împrejurările, ea va pășì pe față și se va încerca înc'odată de-așĭ asigura posiția la Bosforŭ cu arma în mână. Presupunemŭ, că ea astăḍĭ va veni dela Caucasŭ și va căuta sĕ cuceréscă Asia mică, pentru care casŭ pare că voesce sĕ-șĭ câștige alianța Persiei.“

„Când va afla dér Rusia ocasiunea binevenită pentr'o asemenea procedere? Décă ar vrea sĕ consulteze mintea rece, ar trebui sĕ-șĭ spună, că Europa nu-i va concede niciodată esploatarea în acéstă direcțiune a unei campanie, fiă și victoriósă; îșĭ va spune că tóte silințele suntŭ zadarnice séu că vorŭ avé numai puținŭ succesŭ, că singurulŭ drumŭ pentru cucerirĭ rusescĭ ale viitorului nu duce spre marea Mediterană, ci spre Persia. Dér cine scie décă politica ruséscă este în stare de a renunța la vechiulŭ ei visŭ nerealisabilŭ, décă e în stare, fără a face o ultimă, tristă și sângerósă esperiență, sĕ-șĭ ia adio de-o speranță, ce a nutrit'o o miiă de anĭ. Când Francia vĕḍu după Königgrätz, că nisuința ei de a ținé în amorțire Germania cu viclenia și cu forța este paralisată definitivŭ pe cale naturală, se aruncà orbesce în luptă, din care eșì perḍêndŭ două provincii și rangulŭ sĕu în Europa. Rusia ar avé și mai puțină causă de a face unŭ pasŭ desperatŭ pentru a nimicì stările din Orientŭ și a lua Asia mică.“

„Vorbele cu carĭ foile panslaviste ațîță sêmțibilitatea Rusiei suntŭ false, căcĭ nu Austria va moștenì domnirea în peninsula balcanică, ci statele ei voescŭ sĕ fiă independente, vorŭ fi independente și Austria nu le va turbura în acéstă privință. Noi n'avemŭ altă ambițiune, decâtŭ d'a face ca Orientulŭ sĕ se deschiḍă comerciului nostru, și nicĭ Serbia, nicĭ Bulgaria, nicĭ Grecia nu suntŭ menite sĕ devină vasalii Vienei. Falsŭ este și aceea, că Rusia pe lângă marea Neagră trebue sĕ posédă și Dardanelele spre a puté resuflá; tocmai așa ar puté cere ea ca din marea Ostică, care asemenea este închisă, sĕ ajungă prin cucerirea Svediei la Oceanŭ.“

„Rusia este o putere, care în privința geografică domineazā centrulŭ limbei vechĭ, care în patru părțĭ atinge mările și care în curênd se va estinde și spre a cincea, care îșĭ scaldă granițele în sînulŭ mării persice. Importulŭ ei consistă în aceea, că este mijlocitóre între Europa și Asia, aducêndŭ totŭ mai multŭ massa asiatică în serviciulŭ culturii europene. Este în sensulŭ adevĕratŭ alŭ cuvêntului puterea centrală; ea nu-șĭ cunósce misiunea décă voiesce sĕ-șĭ supună vechile posițiunĭ ale mării Mediteranei tocmai așa, ca décă voiesce sĕ înainteze spre apusŭ, și'șĭ greșesce calea ce o póte duce la adevĕrata mărire, décă va pășì din nou pe cărarea falsă, pe care ar trebuì sĕ întêmpine oposițiunea Europei“.

D-lŭ Tisza și viéța municipală.

Sub titlulŭ „cum ne adórme“, *„Egyetértés“* dela 21 Martie scrie următórele:

„Așadér membrii comisiunei municipale se vorŭ alege de acum încolo pe ḍece anĭ. O jumĕtate o vorŭ forma-o acum viriliștii, cealaltă jumĕtate aleșii pe ḍece anĭ. Viriliștii suntŭ stabilĭ. Se schimbă din ei pe unŭ anŭ abia patru, cincĭ la sută. Celŭ puținŭ două-ḍecĭ de anĭ, aprópe o generațiune este de lipsă, ca sĕ se schimbe cu desĕvêrșire tabĕra viriliștilorŭ.“

„Timpulŭ însĕ se schimbă, cu elŭ și ideile și necesitățile; trebue sĕ se schimbe și nisuințele politice, atâtŭ în tótă țera, câtŭ și în cadrulŭ vieții municipale. In mijloculŭ necesității, în mijloculŭ progresului și schimbării binefăcĕtóre în municipiurĭ stă instituțiunea virilistă, ca o piedecă și greutatea, care cu massa ei strivesce progresulŭ și mișcările îndreptățite ale nisuințelorŭ.«

»Instituțiunea virilistă însĕ mai are și altă însĕmnătate. *Ea trebue sĕ susțină supremația îndreptățită a rassei maghiare* și în acele cercurĭ, unde limba locuitorilorŭ nu e cea maghiară. Numai din acestŭ punctŭ de vedere se póte apără acéstă instituțiune. Dér tocmai pentru că cu acésta umblă mână în mână nemișcarea, tocmai pentru aceea ar fi fostŭ de lipsă, ca cealaltă parte a comisiunei sĕ se alégă mai desŭ și nu în totŭ alŭ ḍecelea anŭ. Incă și periodulŭ actualŭ de 6 anĭ e lungŭ, și acesta ar fi trebuitŭ sĕ se reducă la doi séu celŭ multŭ patru anĭ. Dér nu. Tisza n'a făcutŭ acésta ci a schimbatŭ și periodulŭ actualŭ de 6 anĭ la 10 anĭ.

Acesta-i sistemulŭ adormirei. Tisza nu vrea sĕ fiă vioiciune în viéța publică politică maghiară. Elŭ vrea sĕ lățéscă asupra societății maghiare liniscea mormêntului, tăcerea mormêntului, și întunereculŭ nemișcării. Nu vrea sĕ avemŭ o altă viéță, o altă mișcare, decâtŭ a îngropătorilorŭ. Sĕ trăiéscă numai elŭ și maioritatea sa actuală: acesta-i scopulŭ lui.

»Și cu ce-șĭ motivéză acestŭ proiectŭ? Elŭ ḍice: In totŭ alŭ ḍecelea anŭ se face recensĕmêntulŭ populațiunei, așadér în totŭ alŭ ḍecelea anŭ sĕ fiă câte o alegere. Și maioritatea primesce acestŭ raționamentŭ secŭ și nu cutéză a întreba, că ce coincidență au aceste două lucrurĭ fără nicĭ o legătură? De aicea ar urma, că décă cincĭ-ḍecĭ de anĭ nu va fi nicĭ unŭ recensĕmêntŭ, atuncĭ sĕ nu fiă nicĭ alegere.

Odinioră sfetnicii orașelorŭ regescĭ compunêndu-se din 40—60 séu mai mulțĭ ómenĭ, au fostŭ ereditară și se'ntregiau pe ei înșișĭ. Acésta a fostŭ cea mai nebună instituțiune a timpului, care a creatŭ tradiționala cumetriă și cuscriă, și prin care sfatulŭ s'a făcutŭ lotrulŭ averei publice sugrumândŭ orĭce consituțiune și selfguvernamentŭ localŭ. Tisza acum vrea, sub altŭ nume și într'altă formă, sĕ reînvieze, ca pe unŭ demon rĕu, acéstă instituțiune din mormêntulŭ ei și astfelŭ sĕ nimicéscă viéța publică a comatatelorŭ și a orașelorŭ.

Și óre pentru ce o face Tisza acésta? Pentru ce pórtă elŭ acelŭ rolŭ în contra drepturilorŭ constituțiunei, pe care-lŭ pórtă ciuma și colera în contra vieții și a sănĕtății. Acésta n'o poftesce dela elŭ nicĭ curtea din Viena, nicĭ politica bosniacă. N'o poftescŭ încă nicĭ interesele ambițióse ale credincioșilorŭ sĕi. Pentru ce o face dér acésta? Precum sgârcitulŭ muritorŭ de fóme îșĭ adună comóră și de ar puté, ar fi în stare sĕ ia dela alții și lumina sórelui: așa-șĭ adună Tisza puterea c'unŭ sufletŭ nesațiosŭ și nu se liniscesce până atuncĭ, până ce mai vede înaintea lui unŭ picŭ de dreptŭ constituționalŭ, nițică viéță constituțională pe care s'o pótă înghiți pentru îndestulirea intereselorŭ sale ambițióse.

D-lŭ Tisza îșĭ póte justifica celŭ puținŭ în aparință orĭ ce altŭ proiectŭ asupritorŭ și nimicitorŭ de dreptŭ pretecstând „agitațiunile naționalităților̆,« „nisuințele contrare statului,“ „interesulŭ guvernării și alŭ administrațiunei,» acestŭ proiectŭ însĕ nu-lŭ póte justifica nicĭ la aparință.

Tisza socotesce așa, că în timpulŭ de față îșĭ póte alcătui în tóte comitatele cu ajutorulŭ fișpanilorŭ și alŭ solgăbirĕilorŭ sĕi, astfelŭ de comisiune municipală, la care sĕ se uite cu dragŭ. Și décă e cu putință — gândesce elŭ — pentru ce sĕ nu facă? Ce sĕ-șĭ mai bată capulŭ de viitorulŭ națiunei și alŭ constituțiunei?“

Negociările cu România.

Corespondentulŭ din Bucurescĭ alŭ ḍiarului „Pester Lloyd“ scrie cu data de 20 Martie, că guvernulŭ românŭ a luatŭ o atitudine mai prevenitóre față cu Austro-Ungaria în cestiunea convențiunei comerciale. Negreșitŭ că de astă dată guvernulŭ românŭ e hotărîtŭ sĕ apere cu mai multă energiă interesele țĕrii, decâtŭ cum a făcutŭ acésta când s'a încheiatŭ ântêia convențiune vamală, pentru că aḍĭ România e statŭ independentŭ. Mai departe ḍice corespondentulŭ:

Ca condițiune preliminară neapĕrată pentru reînoirea tractatului de comerțŭ cu Austro-Ungaria, România va cere garanții, că granițele austro-ungare vorŭ sta deschise esportului de vite române, și în acéstă privință ministrulŭ de comerțŭ românŭ a declaratŭ în fața ambasadorului Austro-Ungariei, că nicĭ unŭ ministerŭ, orĭ cum

ar fi formatŭ, nu e în stare sĕ facă posibilă o reînoire a tractatului de comerţŭ, înainte d'a se da aceste garanţii.

In casŭ de nesuccesŭ, România va aplica următorulŭ tarifŭ autonomŭ asupra mărfurilorŭ austro-ungare: 10 pănă la 25 procente vamă la importŭ pe mărfurile ce nu se producŭ în România; 25 pănă la 50 procente vamă pe mărfurile, care nu se producŭ în România, dér e posibilŭ sĕ se producă în ţéră; 50 pănă la 100 procente din valóre vamă la importŭ pe mărfurile, care se producŭ în România.

Rĕspunsulŭ d-lui Ionŭ Brătianu.

(Şedinţa dela 11 Februariu a Camerei române.)

D. I. C. Brătianu, preşedintele consiliului ministrilorŭ: D-lorŭ, rugasemŭ de dimineţă pe d. Kogălniceanu ca sĕ amâne interpelarea d-sale, sperândŭ că o va amâna pentru totd'auna în urma esplicaţiunilorŭ ce-i dedeamŭ; dér vĕdŭ că n'a voitŭ sĕ o amâne.

In adevĕrŭ, d-lorŭ, regulamentulŭ acordă miniştrilorŭ trei ḑile spre a se puté pregăti ca sĕ rĕspundă la o interpelare; dér acele trei ḑile suntŭ mai multŭ, cum ḑice Francesulŭ, *une fiche de consolation,* mai cu sémă când interpelarea vine dela unŭ deputatŭ ca d. Kogălniceanu, fiindŭ că eu nu potŭ sci mai dinainte cum are sĕ se desvolte interpelarea, ca sĕ potŭ sĕ rĕspundŭ.

Astfelŭ, astăḑĭ, când am vĕḑutŭ pe d. Kogălniceanu că se suiă la tribună cu unŭ vrafŭ de cărţĭ şi de hârtii, de unde sciam eu ce citaţiunĭ avea sĕ aducă înaintea d-vóstre, pentru ca sĕ cautŭ şi eu sĕ aducŭ alte citaţiunĭ cu carĭ sĕ potŭ combate argumentele d-lui Kogălniceanu? Eu socotiam că mie îmĭ va face o interpelare; însĕ, după cum credŭ că şi d-vóstră veţĭ fi observatŭ, numai pe mine nu m'a interpelatŭ; eu am servitŭ la interpelarea d-sale, la rechisitorulŭ d-sale, rechisitoriu pornitŭ din bune sentimente, am servitŭ numai de buchetŭ, cum se ḑice. Prin urmare, aşŭ puté sĕ ḑicŭ, că suntŭ afară din causă. Dér décă am luatŭ cuvêntulŭ, am făcut'o numai pentru ca sĕ ştergŭ lacrămile de pe faţa d-lui Kogălniceanu....

D. M. Kogălniceanu: Sĕ-i aducĭ înapoi, şi le-ai ştersŭ ...

D. I. C. Brătianu, preşedintele consiliului: Onorabile d-le Kogălniceanu, eu îmĭ ḑiceam adineaorĭ: cum se póte ca unŭ omŭ inteligentŭ ca d-ta, unŭ omŭ cu atâta esperienţă, unŭ omŭ căruia nu i se póte ḑice că nu este competinte în istoriă, cum se póte sĕ nu sciă, că istoria nu se póte face la tribună; la tribună numai se servesce cineva de citaţiunĭ din istoriă. Partea ântêiu a discursului d-lui Kogălniceanu a fostŭ consacrată numai ca sĕ facă istoriă.

Ei bine, onorabile d-le Kogălniceanu, istoria nu se face la tribună, fiindŭ că dai bănuială că nu este o istoriă adevĕrată ci făcută numai pentru serviciulŭ causei. D-vóstră a-ţĭ fostŭ impresionatŭ mai cu deosebire de o scriere a lui Kossuth. In adevĕrŭ, Kossuth este o mare individualitate, şi ceea ce se întêmplă fórte desŭ cu individualităţile cele marĭ este de a crede că totulŭ se învĕrtesce în giurulŭ sĕu, că elŭ este factorulŭ principalŭ în totŭ ce se produce în o societate. Eu am mare admiraţiune pentru talentulŭ de oratorŭ, de tribunŭ alŭ lui Kossuth, şi am luatŭ sĕ cetescŭ şi eu scrierea aceea a lui Kossuth, dér sĕ vĕ spunŭ dreptŭ, că nu am avutŭ curagiulŭ s'o sfârşescŭ, fiindŭ că se pusese pe dênsulŭ la o înălţime aşa de mare, încâtŭ nu vedea decâtŭ pe elŭ şi ideile lui; şi totŭ ceea ce este în afară de ideile şi de faptele lui, le arată în modŭ fórte eronatŭ Kossuth a fostŭ unŭ omŭ mare, cu merite fórte marĭ, dér numai omŭ de statŭ n'a fostŭ.

Onor. d. Kogălniceanu ne-a cetitŭ convenţiunĭ, nesce pretinse convenţiunĭ. Cunoscŭ şi eu acele convenţiunĭ, acele memorii, acele proiecte de totŭ felulŭ, dér nu este bine sĕ le exhibămŭ astăḑĭ la tribună şi sĕ le arătămŭ în tótă goliciunea lorŭ, fiindcă nu credŭ că este timpulŭ bine alesŭ pentru acésta.

D-lorŭ, pe lângă celelalte cuvinte ce aveamŭ ca sĕ mĕ aşteptŭ la amânarea şi chiarŭ la înlăturarea acestei interpelărĭ, este şi acela, că d. Kogălniceanu scie fórte bine, că décă d-sa ca deputatŭ, şi mai cu sémă deputatŭ din oposiţiă, póte sĕ vorbéscă despre tóte şi în modulŭ cum i-ar plăcea d-sale, nu totŭ în aceeaşĭ posiţiune comodă mĕ aflu şi eu ca ministru; fiindŭ că ómenii de statŭ ai Europei sciu ce valóre au atacurile ce aduce cineva când este în oposiţiune; şi décă Gladstone, décă Derby, décă Salisbury au atacatŭ la rîndulŭ lorŭ fiecare câte o putere într'unŭ modŭ mai multŭ séu mai puţinŭ violentŭ, după ce au venitŭ la putere au ḑisŭ: *cu iertăciune.* (Ilaritate, aplause.)

D. M. Kogălniceanu: Eu n'am atacatŭ pe nimenĭ, şi declarŭ de mai nainte că décă voiu veni vreodată la putere nu voiu cere iertăciune.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: D. Kogălniceanu este unŭ istoricŭ de meritŭ, dér mi-a părutŭ rĕu că astăḑĭ ne-a făcutŭ istoriă la tribună, fiindŭ că istoria a făcut'o, după cum ḑiceam adineaorĭ, din punctulŭ de vedere alŭ tesei pe care o apĕră astăḑĭ.

Eu credŭ că onor. d. Kogălniceanu nu studia numai când era tênĕrŭ, ci s'a ţinutŭ totŭ déuna în curent cu progresulŭ care se face în istoriă şi cu adevĕrurile ce ea descopere şi constată pe fiă care ḑi; şi unulŭ din aceste adevĕrurĭ este că cei d'ântêiu domnĭ carĭ au venitŭ în România dela Făgăraşŭ şi dela Mara-Mureşŭ şi Câmpu-Lungŭ, când Banulŭ Craiovei cu toţĭ boierii lui le eşiau înainte şi se închinau lui, nu erau nisce fugitivĭ carĭ căutau asilŭ la noi contra persecuţiunilorŭ religióse; acésta este o absurditate din cele mai marĭ, ci ei, după stricarea principatului de către Tătarĭ, se reintorceau în scaunulŭ lorŭ; când facŭ acéstă rectificare istorică, nu voiu pune în îndoială resfrângerea vieţei naţionale şi intelectuale ce se opera între Valachia şi Moldova de o parte şi Transilvania şi cele-alte provincii române de altă parte; căcĭ décă în unele epoce au împrumutatŭ ómenii şi scrierile Românilorŭ de peste Carpaţĭ, scie d. Kogălniceanu că şi ei, în timpulŭ lui Vasile Lupu şi Matheiu Basarabŭ, veniau din Transilvania şi învĕţau carte aci în România, în şcólele nóstre din Bucurescĭ şi Iaşĭ. Prin urmare, a fostŭ şi nu póte fi alt-felŭ, a fostŭ o viaţă intelectuală comună între Românii din tóte ţĕrile.

D. *Kogălniceanu*: în tot-d'a-una.

D. *I. C. Brătianu, preşedintele consiliului*: Dér d-ta ai disŭ o frază, care nu numai că nu mi-a plăcutŭ, dér o găsescŭ şi periculósă şi de aceea voiu sĕ o rectificŭ; ai ḑisŭ: când elementulŭ românŭ va peri în Transilvania, va peri şi în România! Eu, d-lorŭ, ḑicŭ, că nu va peri nicĭ în Transilvania, nicĭ în România nicĭ odată! (aplause prelungite.)

Eu ḑiceam ómenilorŭ de statŭ ruşĭ când am începutŭ sĕ tratezŭ cu ei: noi n'amŭ avutŭ resbelŭ decâtŭ cu Polonii, cu Ungurii şi cu Turcii.

D. V. Maniu: Şi cu Tătarii.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Tătarii au trecutŭ ca nesce locuste, ca o furtună, dér nu au formatŭ unŭ statŭ. Dér aceste naţiunĭ, Ungurii şi Polonii, voiau sĕ ne cucerescă şi sĕ ne distrugă în numele bisericei catolice, ér Turcii în numele barbariei fanatice, şi de aceea amŭ resistatŭ atâtŭ de puternicŭ. Cu Slavii însĕ şi cu tóte celelalte naţiunĭ amŭ trăitŭ în totŭ-déuna frăţesce şi dér noi nu suntemŭ o ginte despre care sĕ ḑiceţĭ că este peste putinţă sĕ trăiţĭ cu noi şi că trebue sĕ ne exterminaţĭ. Noi v'amŭ lăsatŭ în totdéuna sĕ trăiţĭ în pace; prin urmare nu este o necesitate ca, décă noi nu suntemŭ Slavĭ sĕ ne despreţuiţĭ. Şi apoi credeţĭ d-vóstră că la sfîrşitulŭ secolului XIX veţĭ putea sĕ exterminaţĭ o naţiune de 10, 12 milióne pe care n'au pututŭ sĕ o estermine tóte furtunile venite din Asia (Aplause) şi care a rĕmasŭ pănă aḑĭ cu titlulŭ sĕu de onóre, cu caracterulŭ sĕu de Românĭ şi se impune Europei? (Aplause.) D-vóstră puteţĭ sĕ veniţĭ cu forţe uriaşe asupra nóstră sĕ ne sfărâmaţĭ, sĕ ne distrugeţĭ Statulŭ românŭ, dér şi acelea vorŭ fi cum au fostŭ furtunele lui Baiazetŭ şi Mohamet, şi vomŭ reînvia cu mai multă putere şi mai oţeliţĭ (Aplause.)

Şi scii, d-le Kogălnicene, pentru ce ḑicŭ aceste cuvinte? Pentru că, décă Ungurii s'ar convinge că ar putea sĕ fiă adevĕratŭ ceea ce ai ḑisŭ d-ta, că perindŭ Transilvania are sĕ piară şi România, atuncĭ fiţĭ încredinţaţĭ că ei şĭ-ar pune tóte silinţele ca sĕ sdrobéscă Transilvania (Aplause); şi de aceea ḑiceam, că mĕ credŭ datorŭ sĕ rectificŭ acéstă erore a d-tale fiindŭ periculósă.

Onor. d. Kogălniceanu îmĭ aduce aminte ceea-ce ne dicea odată amiculŭ d-s'ale din copilărie, d. V. Alecsandri, că ceea-ce au avutŭ de comunŭ între dênşii Românii de pretutindenĭ a fostŭ în toţĭ timpii şi în tóte împrejurările o viaţă intelectuală, o viaţă morală. Iată care a fostŭ în totŭ déuna marea legătură dintre noi şi care trebue sĕ fiă şi astăḑĭ.

Onor. d. Kogălniceanu ne spunea că toţĭ, membrii Academiei române, carĭ suntŭ de dincolo de Carpaţĭ ne ḑicŭ sĕ nu ne amestecămŭ în afacerile lorŭ politice.

In adevĕrŭ, a venitŭ la mine d. Babeşŭ şi alţĭ membrii de dincolo ai Academiei române şi mi-a pusŭ cestiunea acésta: Ce facĭ cu noi? Eu le-am rĕspunsŭ: când unŭ omŭ abia îşĭ cultivă grădina lui, ar fi unŭ neghiobŭ sĕ mérgă sĕ cultive şi grădina vecinului sĕu. Atuncĭ d. Babeşŭ şi toţĭ ceialalţĭ mĭ-au ḑisŭ că am dreptate şi că dorinţa tuturorŭ Românilorŭ este ca cu toţii sĕ lucrămŭ pentru desvoltarea şi prosperitatea României.

Dér acéstă academiă română, în care elementele din Transilvania ce suntŭ într'însa jócă unŭ rolŭ importantŭ, de cine este fondată décă nu de noi?

Când ḑiceţĭ că Românii din alte ţĕrĭ au nevoiă numai de recunóscere, ér nu de împămêntenire, pentru a deveni îndată cetăţenĭ ai ţĕrei nóstre, v'aşĭ ruga d-le Kogălnicene, sĕ luaţĭ procesele verbale ale Camerei ca sĕ vedeţĭ, cine a propusŭ acésta în Cameră şi cine a făcutŭ sĕ se acorde Românilorŭ acestŭ dreptŭ de recunóscere? Eu; şi când am venitŭ în urmă la putere am găsitŭ acéstă disposiţiune cum degenerase sub guvernulŭ conservatorilorŭ, am căutatŭ a se stabili şi mai bine acestŭ dreptŭ alŭ Românilorŭ de simplă recunóscere, fiindcă ei n'au nevoiă de împămêntenire, de órece suntŭ Românĭ de sânge.

D. M. Kogălniceanu: Décă ai făcutŭ aşa, urméză înainte totŭ aşa.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Dér care Românŭ a venitŭ în ţéră la noi din vre-unŭ colţŭ de pămêntŭ românescŭ şi n'a fostŭ îmbrăţişatŭ de noi. (Aplause.)

D. M. Kogălniceanu: Şi de noi toţĭ.

D. I. C. Brătianu preşedinte alŭ consiliului. Nu e vorba de d-vóstră fiindcă eu nu te acusŭ pe d-ta, că ai persecutatŭ pe Românii din Transilvania; d-ta m'ai acusatŭ pe mine, şi de aceea a trebuitŭ sĕ rĕspundŭ şi sĕ vinŭ a-ţĭ sterge lacrimile şi a te încredinţa că nu sunt rĕu Românŭ şi n'am persecutatŭ pe fraţii noştri din celelalte părţĭ ale pămêntului. Unŭ singurŭ Românŭ sĕ vină sĕ spună, că a venitŭ de dincolo séu de orĭ unde şi că nu l'am îmbrăţişatŭ şi n'am căutatŭ sĕ-i facemŭ locŭ chiar înaintea sentimentelorŭ de amiciă séu de simpatiă ce am fi avutŭ pentru unŭ Românŭ de aci din ţéră.

Apoi, d-lorŭ, nu sciu cum s'a întêmplatŭ, că în scólele nóstre mai multŭ sub guvernulŭ liberalŭ s'au primitŭ profesorĭ din Transilvania. Óre astfelŭ se persecută Românii? Mai deunăḑĭ a fostŭ unŭ locŭ vacantŭ la bibliotecă şi unŭ amicŭ alŭ meu stăruia pentru cineva, care solicita acelŭ postŭ; dér fiindcă era solicitaţiune şi dela unŭ transilvănénŭ, eu am ḑisŭ că mai ântêiu sĕ vină acela, care e în nevoiă.

Eu credeam că onor. D. Kogălniceanu va fi cititŭ ceea ce am ḑisŭ în Senatŭ în privinţa acestui străinŭ şi tocmai de aceea mĕ aşteptam, după cum ḑiceam la începutŭ, ca d-sa sĕ fi amânatŭ acéstă interpelare şi chiar sĕ nu o mai facă.

D-lorŭ, când o cestiune se discută şi se resolvă considerându-se numai din unŭ punctŭ de vedere, se facŭ multe greşelĭ; căcĭ cestiunea trebue a fi analisată din tóte punctele de vedere şi cercetate tóte elementele din care se compune.

Fost-au óre astfelŭ lucrurile, că duoi tinerĭ au făcutŭ o proclamaţiune şi noi pentru aceea proclamaţiune i-am expulsatŭ din ţéră?

D-vóstră, d-le Kogălnicene, nu aveţĭ repulsiune ca vecinulŭ d-vóstră d. Ianoli, de a trece pe la ministrulŭ de externe ca sĕ vedeţĭ că de mai multŭ timpŭ era o mişcare pe tótă linia Dunărei ca sĕ trécă ţĕranii dincolo şi suntŭ petiţiunĭ din partea lorŭ, ḑicêndŭ că cu guvernulŭ bulgarŭ au contractatŭ ca sĕ le dea atâtea decimĭ de hectare, carĕ cu boi, case, plugurĭ, etc., şi acéstă propagandă se făcea în judeţele Brăila, Ilfovŭ, Vlaşca de unde s'au şi dusŭ câţĭva peste Dunăre, dér în curêndŭ s'au întorsŭ de acolo în sapă de lemnŭ. Din judeţele Teleormanŭ, Romanaţĭ, Dolj, totŭ asemenea s'au dusŭ şi ér s'au întorsŭ în aceeaşĭ tristă stare. Şi aceea societate numită a Carpaţilorŭ sciţĭ d-vóstră ce era? A fostŭ mai ântêiu societatea Transilvania, fondată de regretatulŭ Papiu Ilarianŭ şi la care noi cu toţii amŭ contribuitŭ mereu şi amŭ apărat'o toţĭ Românii fiind-că nu avea unŭ scopŭ politicŭ. Dér societatea Carpaţilorŭ ce rolŭ avea? Ea ḑicea că se fondéză în scopŭ de a strânge banĭ ca sĕ ajutămŭ pe Românii de dincolo spre a se duce înapoi cu mijlóce dela noi. Décă ar fi fostŭ în adevĕrŭ aşa, nimenĭ nu putea sĕ ḑică nimicŭ; dér ia sĕ vedemŭ cum s'a manifestatŭ ea de când chiar s'a constituitŭ? Ca societate literară? Ca o societate de bine-facere? Nu, ci ca o societate politică, şi décă ar fi fostŭ, numai politică, totŭ n'ar fi fostŭ nimicŭ, dér era o societate de agitaţiunĭ şi onor. d. Kogălniceanu a fostŭ indusŭ în erore, fiind-că mulţĭ din amicii d-sale erau instigatorĭ.

D. M. Kogălniceanu: Amicii mei?

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: 'Mĭ pare bine că te lapeḑĭ (ilaritate).

Apoi, onor. d-nĭ, când ese cu drapelulŭ pe strade şi ameninţă că are sĕ se ducă sĕ spargă geamurile ministrului austriacŭ, nu este acésta agitaţiune? A trebuitŭ ca poliţia sĕ apere mai multe ḑile casa pe care ei o puseseră la ochĭ. De aceea 'ţĭ ḑicŭ, d-le Kogălniceanu, că n'ai fostŭ bine iniţiatŭ...

D. M. Kogălniceanu: Eu nu sciu de acésta.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Şciu că nu scii; sĕ nu mĕ credĭ atâtŭ de tîmpitŭ ca sĕ-mĭ închipuescŭ că unŭ omŭ de statŭ ca d-ta ar puté sĕ se amestece în asemenea lucrurĭ.

D. M. Kogălniceanu: Le desaprobŭ din tóte puterile mele.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Dér credeţĭ că se făcea numai atâtŭ? In acelaşŭ timpŭ, când agitaţiunea se încerca a prinde temei aicĭ, se lăţea şi prin judeţe; se îndemnau ómenii sĕ se scóle şi sĕ trécă Carpaţii, şi sciţĭ ce li se spunea? Li se spunea că au arme multe ca sĕ tréčă în Transilvania. Va sĕ ḑică putea sĕ ne facă şi încurcătura acésta; căcĭ décă ar fi trecutŭ peste frontiere numai ḑece inşĭ, cu arme câtŭ de ruginite, vĕ închipuiţĭ d-vóstră la ce consecinţe ne putémŭ ascepta.

Apoi, d-lorŭ, şi mai alaltăerĭ am primitŭ raporturĭ că se face asemenea propagandă prin judeţele despre munte. Cercetaţĭ, d-le Kogălniceanu, pe la ministerulŭ de interne şi pe la poliţie, ca sĕ vedeţĭ că de unŭ anŭ şi jumĕtate le-am datŭ tóte poveţele, i-am rugatŭ şi iar i-am rugatŭ sĕ se astêmpere. Onor. D. Sturdza scie cand venise unulŭ de dincolo de Carpaţĭ, şi i-am ḑisŭ sĕ se astêmpere. Ei bine, mi-e ruşine sĕ vĕ spunŭ rĕspunsulŭ care mĭ l'a datŭ. D. Sturdza vĕ va spune la ureche şi rĕspunsulŭ şi persóna care mi l'a datŭ.

D-lor, ceea ce Francezulŭ numesce *chantage* era pănă acum câţĭva anĭ cu totulŭ necunoscutŭ la noi, şi astăḑĭ vĕdŭ că incepe a forma şi la noi o şcólă din cele mai detestabile... (Aplause).

Cititai d-ta, d-le Kogălnicene, acea proclamaţiune? Adineaorĭ făceai apelŭ la mine, la ideile, pentru care luptam în tinereţele mele, dér facŭ şi eu apelŭ la d-ta şi te rogŭ sĕ spui, décă în tinereţele nóstre, d-ta şi eu ne-amŭ gânditŭ vre-o dată sĕ propagămŭ ceea ce aceştĭ ómenĭ îndemnau pe alţii sĕ facă; sĕ spui décă noi recomandamŭ cuiva dinamita ca sĕ facă sĕ sară totulŭ în aerŭ?

D. M. Kogălniceanu: Pe atuncĭ nu era dinamita.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Dinamita nu era, însĕ alte mijlóce incendiare şi distructive existau şi atuncĭ. Asasinatulŭ există de când lumea dér nicĭ d. Kogălniceanu nicĭ eu nu l'am propagatŭ vre-odată.

D. M. Kogălniceanu: Alţii au voitŭ sĕ mĕ asasineze şi d-ta ai aflat'o şi mai scăpatŭ şi pentru acésta 'ţĭ sunt recunoscĕtorŭ.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Şcóla asasinatului nu a fostŭ la noi pănă acum; ai sĕ veḑĭ că a începutŭ sĕ se propage şi astfelŭ de idei la noi. Pănă acum nicĭ unŭ Românŭ în România nu a fostŭ victima asasinatului politicŭ, şi décă va fi fostŭ vre unulŭ, asasinulŭ trebue sĕ fi fostŭ unŭ streinŭ. (Aplause).

O voce: Dér Barbu Catargiu?

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Eu nu sciu de cine a fostŭ asasinatŭ Catargiu, d. Kogălniceanu scie?

D. M. Kogălniceanu: Am căutatŭ multŭ sĕ aflu, cu tóte aceste n'am aflatŭ.

D. I. C. Brătianu, preşedinte alŭ consiliului: Póte că trăesce, unulŭ care o scie.

D-lorŭ! Décă eu nu aşŭ fi luatŭ tóte mĕsurile pentru ca sĕ oprescŭ mişcarea ţĕranilorŭ de pe marginea Dunărei; décă nu aşŭ fi căutatŭ sĕ iau tóte mĕsurile

contra acelorŭ, carĭ se lăudau că aci în România au făcutŭ deposite de arme pentru a rescula Transilvania, décă eĭ nu veneam să dau o lovitură societăţeĭ Carpaţilorŭ, ca să'i fac' să le vină minţile în capŭ şi să nu facă ceea ce voiau să facă; décă prin negligenţa nóstră se efectua acea mare mişcare a ţĕranilorŭ pe Dunăre şi décă treceau numai vre-o ḑece ómenĭ înarmaţĭ peste Carpaţĭ, şi apoi venea şi mişcarea dela Filipopole, întrebŭ pe onor. Kogălniceanu care ar fi fostŭ posiţiunea nóstră?

D. M. Kogălniceanu: De ce nu i-ai datŭ în judecată în locŭ de a'i arunca afară din ţéră?

(Va urma).

SCIRILE ḐILEI.

Cu tractările asupra *pactului austro-ungarŭ* merge greu de totŭ. Ministrulŭ de comerţŭ Szechenyi a conferitŭ la 20 Martie mai multŭ timpŭ cu conducĕtorulŭ ministerului de comerţŭ din Viena, şefulŭ de secţiune br. Pusswald, mai târḑiu cu ministrulŭ-preşedinte comitele, Taaffe, şi în aceeaşĭ ḑi s'a întorsŭ în Pesta. Nicĭ de astădată nu s'a putută obţiné nicĭ o înţelegere asupra amĕruntelorŭ cestiunilorŭ pendente privitóre la pactŭ.

—x—

Comitetulŭ *„Reuniunei femeilorŭ române“* din locŭ a provĕḑutŭ în iérna acésta 13 eleve sĕrace dela scóla nóstră de aicĭ cu vestminte şi încălţăminte. Cu lacrimĭ de bucuriă au primitŭ aceste eleve darurile distribuite în locuinţa d-nei preşedentă a reuniunei.

—x—

Fabricei de cartuşe (patróne) din *Pojonŭ* i s'a permisŭ de ministerulŭ de interne, ca să predé guvernului sĕrbescŭ ḑece milióne de cartuşe.

—x—

„Ellenzék« stă să nebunéscă de bucuriă, că în luna lui Martie s'au înscrisŭ mulţĭ membri la „Kulturegylet.« — Ţiganulŭ ḑice: Vorbă să fiă, dă-mĭ o lulea de tutunŭ!

—x—

Procesulŭ de pressă alŭ »Tribunei‛ se va judeca de juriulŭ din *Clușiu* la 31 Martie. După actulŭ de acusaţiune, ḑice »Pester Lloyd,‛ suntŭ acusaţĭ redactorulŭ Corneliu Popŭ Pĕcurarŭ, pentru crima de aţiţare după § 173 din codulŭ penalŭ, şi directorulŭ Iónŭ Slavicĭ pentru negligearea supravegheării la care era obligatŭ după § 34 din procedura procesuală a lui Bach din 1852.

—x—

Ambasadorulŭ românŭ din *Petersburgŭ*, d. *Creţulescu*, părăsesce definitivŭ acestŭ postŭ.

—x—

† Anania Trombitaşŭ asesorŭ consistorialŭ ordinarŭ şi asesorŭ suplentŭ la consistoriulŭ metropolitanŭ, a încetatŭ din viéţă după o lungă şi grea suferinţă la 10 (22) Martie 1886 în anulŭ 48 lea alŭ vieţei sale. Rĕposatulŭ a fostŭ unulŭ din cei mai activĭ bărbaţi ai noştri, elŭ a luatŭ parte la luptele nóstre naţionale. În timpulŭ din urmă ca asesorŭ consistorialŭ şi referentŭ scolarŭ a lucratŭ cu multŭ zelŭ pentru biserică şi pentru înaintarea instrucţiunei române. Fiă-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

—x—

Judele dela Tabla regéscă din *Pesta*, Ladislau *Csörghe*, s'a sinucisŭ. Motivulŭ, se ḑice, că e o bólă de care suferea.

—x—

„Egyetértés“ se bucură, că în *Mediaşŭ*, „în acestŭ oraşŭ româno-săsescŭ, s'a înfiinţatŭ o casină maghiară, care va avea de scopŭ, ca să rĕspândéscă sentimentele »patriotice« între cetăţenii nemaghiarĭ. Ar fi de doritŭ, ca în tóte oraşele, unde locuitorii în preponderanţă suntŭ nemaghiarĭ, să se înfiinţeze câte o casină maghiară cu asemenea scopŭ nobilŭ şi patrioticŭ,« ḑice „Egyetértés.« — Caraghiósă fóiă mai e şi asta. Le spunemŭ curatŭ, că respingemŭ o asemenea insultă: d'a ne însufla tocmai Maghiarii sentimente patriotice. Păstreze-şi-le pentru ei; nu ne trebue patriotismŭ otrăvitŭ; rĕmânemŭ cu celŭ care-lŭ avemŭ; sincerŭ şi sănĕtosŭ.

—x—

Guvernulŭ românŭ va trimite la Parisŭ doi medicĭ ca să studieze în laboratorulŭ lui Pasteur metoda de vindecare a turbării cânilorŭ.

—x—

Marele *manevre* ale armatei germane se vorŭ face în anulŭ acesta la Meţŭ, Strasburgŭ, Königberg, Thorn şi Posen.

—x—

In anulŭ trecutŭ au emigratŭ din *Polonia ruséscă* la America 21,150 Evrei.

—x—

Senatulŭ francesŭ a primitŭ articululŭ 17 din legea scólelorŭ poporale, care ḑice că instrucţiunea elementară să se predea numai de învĕţătorĭ mirenĭ, ér nu de preoţĭ.

—x—

Coup-y-gay-pacia-y-pony, cu acestŭ nume cabalisticŭ şi-a botezatŭ fiica unŭ amploiatŭ din *Pavia*; guvernulŭ italianŭ însă a dispusŭ ca acestŭ nume să se ştérgă din matriculele botezaţilorŭ şi să se dea unŭ altŭ nume fetiţei, ér la casŭ, décă părintele s'ar împotrivi atuncĭ s'o boteze autorităţile administrative.

—x—

Teatru germanŭ în Braşovŭ. Lunĭ séra trupa d-lui dir. de *Remay* a jucatŭ comedia *„Ilusiunile fetelorŭ“*. de Carol Görlitz. Orfanele Amalia şi Gertrud Lorenz îşĭ caută norocuлŭ în direcţiunĭ diferite: Amalia îlŭ caută în cercurĭ sociale înalte, Gertrud în studiu. Şi-lŭ găsescŭ însă amêndouĕ în câte unŭ soţŭ iubitorŭ şi iubitŭ. Representarea a mulţămitŭ publiculŭ. D-şóra Löfler (Amalia) a jucatŭ bine, d-şóra Felsmann (Gertrud) escelentŭ. D-lŭ Ferryberg şi d-şóra Hemmerle (părechea Romberg) 'şĭ-au interpretatŭ fórte bine rolurile. De asemenea d-lŭ Wurm (Arthur de Grabow,) d-lŭ Pappenheim (ca amantŭ) au fostŭ potriviţĭ în rolurile lorŭ. D-lŭ Bocka a fostŭ silitŭ să ia alŭ doilea rolŭ de amantŭ, şi i-a succesŭ. D-şóra Schoppl, cântăréţă, a avutŭ unŭ micŭ rolŭ, pe care l'a jucatŭ corĕspunḑĕtorŭ, ca şi d-şóra Haffner şi dir. de Remay. — Astă séră Mercurĭ se va juca »Die Ahnfrau,“ tragediă în 5 acte de Grillparzer, în beneficiulŭ d-lui Alfred Pappenheim.

Modificarea legii de recrutare.

In cursulŭ acestei periode parlamentare se va depune atâtŭ în parlamentulŭ din Viena câtŭ şi în celŭ din Pesta unŭ proiectŭ de lege, care intenţionéză modificarea acelei disposiţiunĭ din legea militară esistentă, după care obligămêntulŭ militarŭ începe cu 1 Ianuariu alŭ acelui anŭ, în care tênĕrulŭ şi-a împlinitŭ anulŭ 20 alŭ etăţii, şi dispune, ca obligămêntulŭ militarŭ să începă cu 1 Ianuariu alŭ acelui anŭ, în care respectivulŭ şi-a împlinitŭ anulŭ 21 alŭ etăţii. La amânarea obligămêntului militarŭ cu unŭ anŭ a fostŭ îndemnatŭ guvernulŭ prin acele esperinţe, ce s'au făcutŭ la recrutările anilorŭ din urmă cu obligaţii la serviciulŭ militarŭ din întâia clasă de etate. E vorba, să se pună deja în aplicare acéstă disposiţiune a legii, ce se va crea la recrutarea din anulŭ 1888.

Acéstă nouă lege îşĭ are nu-i vorbă avantagiulŭ sĕu în aceea, că tinerii se recrutéză în armată când fisiculŭ le este mai desvoltatŭ; dér nimenĭ nu póte nega, că e şi desavantagiósă, aşa că s'ar puté considera ca o sarcină. Serviciulŭ militarŭ espiră mai târḑiu, tinerii din scóle nu'şĭ potŭ începe studiile superióre, căcĭ vorŭ fi siliţĭ să le întrerupă, meseriaşulŭ abia îşĭ deschide unŭ atelierŭ de lucru şi trebue să între în armată, cu unŭ cuvêntŭ cariera se întârḑiă. E greu d'a se împăca lucrurile.

Judecarea esposiţiunii unguresci.

Cetimŭ în „Telegrafulŭ“ din Bucuresci:

Câtŭ sgomotŭ nu s'a mai făcutŭ şi cu esposiţiunea ungurésca! Se respândise vestea în tótă lumea că Ungurii deschidŭ o esposiţiune naţională, şi tóte némurile erau poftite la serbătóre.

La ce mijlóce s'a recursŭ pentru organizarea esposiţiunii, nu voimŭ să mai amintimŭ. Lucrulŭ e cunoscutŭ de toţĭ. Asa, se scie că agenţĭ d'ai comitetului organisatorŭ au culesŭ produse d'ale Românilorŭ, Sêrbilorŭ din Ungaria şi le-au espusŭ, cu nume de produse unguresci; s'a imprumutatŭ chiar câte ce-va dela noi din ţéră. Dér lumea, care venea să admire vigórea poporului ungarŭ, nu putea să scie tóte aceste amĕnunte de culisă; frunţile organisatorilorŭ, carĭ asudaseră atâta până la deschidere, erau şterse frumosŭ şi nu se putea citi pe ele decâtŭ mândria naţională.

Şi cu tóte aceste veni vremea socotelei. Şi pentru ca durerea să fiă şi mai mare, vĕlulŭ ţesutŭ cu-atâta măiestrie trebuia să fiă ruptŭ d'o mână meşteră şi nepărtinitóre.

Consululŭ englesŭ din Buda-Pesta şi-a făcutŭ darea de sémă oficială. Avemŭ deosebită prietenie pentru vecinii de peste munţĭ şi d'aceea nu vomŭ reproduce multŭ din raportulŭ d-lui consulŭ Wreuch: că prea i-ar compromite. *Sed magis amica veritas...* mai prietenĭ suntemŭ cu adevĕrulŭ, şi d'aceea totŭ vomŭ reproduce ceva. In raportulŭ d-lui Wreuch se ḑice între altele:

»Décă în adevĕrŭ totŭ ce s'a espusŭ la Pesta ar fi produse unguresci şi décă Ungaria ar putea să dea constantŭ în comerciu aceste produse, atuncĭ ţéra ar fi în stare nu numai să satisfacă tóte trebuinţele săle, dér şi să acopere tóte cererile lucsului vecinilorŭ săi orientalĭ. Dér, fiind-că în realitate nu e aşa, trebue să admitemŭ:

»1. Că unele din obiectele espuse n'au fostŭ aduse decâtŭ numai în scopulŭ d'a face faţă la esposiţiune şi că ele nu puteau fi produse ca articole curente de comerciu în concurenţă cu produsele similare austriace şi străine.

„2. Că, deórece mulţĭ esposanţĭ erau agenţĭ stabiliţĭ în Pesta d'ai industrialilorŭ austriacĭ, e permisă bănuiala asupra originei unora din produsele espuse.

Astfelŭ grăiesce consululŭ englesŭ din Pesta, d. Wreuch, în raportulŭ sĕu oficiosŭ cătră ministerulŭ de esterne din Londra, raportŭ tipăritŭ şi distribuitŭ acum în Camera comunelorŭ cu corespondenţa consulară.

Noi n'amŭ fostŭ la Pesta: — „nu scimŭ, n'amŭ vĕḑutŭ...«

Din munţii apusenĭ, 10 Martie 1886.

(Sĕrbătorile legate. — Ducerea matriculelorŭ; calendariulŭ; ordonanţa ministerială şi urmările ei posibile.)

Cu plăcere cetindŭ în ḑiarele nóstre obiectele pertractate în conferinţa bisericéscă din Tractulŭ Seinilorŭ ţinută în biserica gr. cat. din Cecărlau la 26 Oct. 1885, şi într'altele anumitŭ: „ca Veneratulŭ ordinariatŭ diecesanŭ să fiă rugatŭ a comunica Clerului şi poporului diecesanŭ din anŭ în anŭ lista serbătorilorŭ legate, ca acele să se pótă celebra în uniformitate în întréga diecesă,“ — ne permitemŭ şi noi, pe lângă repeţirea acestei rogărĭ, a recere cu onóre: ca deórece preoţimea nóstră archidiecesană gr. cat. prin circularulŭ metropol. de dto 26 Dec. 1885 Nr. 3178, basatŭ pe ordinaţiunea înaltului Ministerŭ reg. de culte şi instrucţiune publică din 13 Nov. 1885 Nr. 28,862, este strînsŭ obligată pe viitorŭ ca duplicatele matriculelorŭ botezaţilorŭ, cununaţilorŭ şi morţilorŭ la finea fie-cărui anŭ să le gătéscă şi să le aşterná prin respectivele oficie protopopescĭ la oficiele cercuale administrative; însă fiindŭ că în purtarea acestorŭ matricule unii preoţĭ s'au îndatinatŭ a întrebuinţa datele după călindarulŭ iulianŭ, după cum li-e ritulŭ orientalŭ, alţii după celŭ gregorianŭ, ér unii după ambele călindare: Prea Veneratulŭ ordinariatŭ metropolitanŭ gr. cat. pentru uniformitate şi orientare să binevoiéscă prin unŭ circularŭ ad hoc a chiarifica pe subordinaţii preoţĭ: că după care călindarŭ vorŭ trebuĭ a duce în viitorŭ amintitele matricule şi duplicate? —

Nóuĕ, relativŭ la citata ordinaţiune ministeriale ni s'ar părea: că sarcina de estrădare anuală a amintitelorŭ duplicate impusă preoţilorŭ ar fi unŭ „do ut des, facio ut facias“ pentru poreclita odinióră „milă împĕrătéscă,“ acum însă straformată în „adjutŭ reg. ministerialŭ,“ pe care contele Andrássy l'a numitŭ „Ovĕsŭ pentru preoţĭ,“ ca ei să fiă „patrioţĭ“ după tipulŭ şi asemĕnarea ideii de statŭ maghiarŭ.

Decĭ ne tememŭ că mâne poimâne o să ne pomenimŭ cu-o nouĕ ordonanţă ministerială: ca atarĭ matricule şi duplicate preoţii românĭ să le facă în limba maghiară, ut figura docet cu blanchetele de „Értesités-urĭ, kivonat-urĭ, kimutatás-urĭ, şi megjegyzés-urĭ“ trimise adeseorĭ până acuma preoţilorŭ românĭ de cătră oficiele cercuale administrative spre implere cu date din matricule; atuncĭ apoi se va vedea curagiulŭ şi inima de românŭ a Ordinariatelorŭ române „aurulŭ în focŭ să probéză.“ — *Unii preoţĭ din archidiecesa gr. cat.*

Mulţămită publică.

„Reuniunea femeilorŭ române“ din locŭ a luatŭ iniţiativa pentru completarea educaţiunei fetiţelorŭ sărace provĕḑêndu-le cu cunoscinţele necesare la economia casei şi în unele meserii, ce obvinŭ în familiele meşteşugarilorŭ noştri. Primulŭ concursŭ materialŭ ni l'a datŭ societatea de lectură a domnişórelorŭ române de aicĭ arangiândŭ o producţiune teatrală şi destinândŭ venitulŭ curatŭ de 81 fl. şi 31 cr. v. a. pentru scopulŭ arĕtatŭ mai susŭ.

Comitetulŭ reuniunei considerândŭ acéstă frumósă faptă a societăţii domnişórelorŭ ca unŭ actŭ de recunoscinţă faţă de scóla nóstră, ale căreĭ eleve au fostŭ, de altă parte interpretând'o ca unŭ bunŭ augurŭ pentru nobilulŭ interesŭ, ce au să-lŭ pórte dênsele ca viitóre membre ale reuniunei pentru acestŭ institutŭ — îşĭ esprimă mulţămita sa numitei societăţĭ şi în specialŭ domnişórelorŭ: E. Dimitriu şi L. Puşcariu, precum şi domnilorŭ: A. Bârseanu, St. Bobancu, I. Panţu şi Iul. Popescu, carĭ au avutŭ bunavoinţă a lua parte activă la acea producţiune.

Braşovŭ, 6 Martie 1886.

Maria Secăreanu, presidentă. *Dr. Nicolau Popŭ*, actuarulŭ reuniunei.

DIVERSE.

Frica de coleră. — Unŭ lucrătorŭ bătŭ nu de multŭ la pórta închisorii Sf. Paulŭ din Lyon. Portarulŭ deschise şi streinulŭ întrebă: „E adevĕratŭ, că colera nu vine nicĭodată în Lyon?“ — »Ce ştiu eu!« rĕspunse portarulŭ supăratŭ. Streinulŭ însă intră şi ḑise! »Du-mĕ la directorulŭ, am să'lŭ rogŭ ceva.« Ajungêndŭ în biroulŭ acestuia, lucrătorulŭ ḑise: Am fostŭ condamnatŭ în Marsilia la optŭ lunĭ închisóre, dér mi-e frică grozavŭ de coleră şi de aceea am fugitŭ şi acum vĕ rogŭ să'mĭ daţĭ voiă a'mĭ suferi pedépsa în oraşulŭ d vóstră celŭ sĕnătosŭ.« Dorinţa i se împlini şi omulŭ nostru se îmbrăcă veselŭ în hainele de arestantŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 23 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	103 40
Rentă de hârtiă 5%	95.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	101.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114.50
Bonurĭ rurale ungare	104 80
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 80
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75
Bonurĭ rurale transilvane	104 75
Bonurĭ croato-slavone	104.75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124 25
Renta de hărtiă austriacă	85.25
Renta de arg. austr.	85.40
Renta de aurŭ austr.	114 40
Losurile din 1860	139 —
Acțiunile băncel austro-ungare	875 —
Act. băncel de creditŭ ung.	305.50
Act. băncel de creditŭ austr.	299 50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 92
Napoleon-d'orĭ	999.—
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.65
Londra 10 Livres sterlinge	125.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 8 Martie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	94—	95—
Renta rom. amort. (5%)	96 1/2	97 1/2
» convert. (6%)	89—	89 3/4
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	32—	32—
Credit fonc. rural (7%)	102 1/4	103—
» „ „ (5%)	86 1/2	87—
» » urban (7%)	99 1/4	100—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82 3/4	83 1/4
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
» » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 3/4	14—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.01

Cursulu pieței Brașovŭ

din 24 Martie st. n. 1886

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.67	Vênd.	8.70
Argint romănesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.30
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.86	»	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	»	125.1/2
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sě binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâsia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sě binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sě arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS."*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timișŭ	—	—	1.40	—
Brașovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.05
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12.59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu	—	—	5.05	6.43	—
	12.05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blașŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mic	7.00	—	—	12.36	—
Mediașŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigișóra	—	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timișŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9.33	5 28
Banița	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Hațegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ.